

МАКЕДОНИЈА

Листъ за Политикъ и Книжевностъ.

Подписка-та на спомоществованіята става въ Цариградъ при Редактора и издателя на МАКЕДОНИЈА П. Р. Славейкова, при Одуиз-Калиж № 68. А по възмъ при отреденитъ настоятели, които и отговарятъ за вѣстникъ-та. — Статии и писма за общеполитически работи вѣстникъ-та слъ безъ плата, а за частни извѣстия плата слъ по единъ гръ за редъ-та.

На настоятелитъ слъ устѣва по пети, и сто отъ цѣлѣта на спомоществованіята като сабиратъ отъ три спомоществованія нагоръ

Назначеніето на ученіето и ползата отъ него.

Освѣтъ познанието на човѣческитъ туръ изобщо *Салопознанието* е втора *жизнь*, което трѣба всякой да осъществува до колкото може. А това най-лесно за тогось, който внимава и испытыва всичкитъ си постѣпки, дѣла и помисли, защото ти е работа, която не можешъ да не правишъ. Да познавашъ добръ себе си е необходимо нуждно въ каквото положение, на каквото мѣсто и съ каквито люде да си. Да знаешъ що можешъ, и не можешъ, ще ти послужи за да избавишъ отъ много бѣды, даже и отъ ясна смърть. А това слъ добива чрезъ безпристрастно сравненіе на себе си и другитъ, чрезъ това не само че изтърашъ умътъ си и ставашъ бодръ и нестрашимъ на всяко мѣсто, но още принашъ да си смирявашъ и да признавашъ своето неспособенство и недостойнство въ сравненіе съ другитъ: защото чрезъ сравненіето си съ другитъ ще видишъ умове толкозъ высоки щото едвамъ би стигналъ да ги изгледашъ, видишъ память, който ти едвамъ бы извѣдалъ че може да съществува ако бы въ видѣлъ самъ. А като продължавашъ да слъ осъвършенствувашъ, и да подложимъ още че стигнешъ, и да надминешъ всички, съ които си ся тѣ, тогось намѣсто да слъ мислишъ да си най-горень, при видѣтъ на извѣршитъ и неизследованитъ Божіи тайни въ природѣтъ, ты ще слъ съгласишъ че при всичкото си огромно познание не слъ разумѣлъ освѣтъ колкото едно най-древно зрѣние пѣвецъ отъ всичкий древний шаръ. Освѣтъ туй въ сърдцето на всякого слъ тай до толкози суета, щолкой не допушта другому да иска показва повече ищо отъ колкото истинително има единъ такъвъ; туй щолкой турнишъ себе си съ тѣзи които въздигатъ себе си, ты ще слъ лишешъ слъ случайтъ да бѣдешъ ползвателемъ другитъ, както и да вкусишъ отъ щастіето, което слъ достигналъ. Когато съиреніето, основано на безпристрастно оцѣненіе и познание на себе си може да извърши най-големитъ блага и да ти наслади съ тихо и непорочно щастіе.

Между разнитъ *небреженія*, които е слъ младъ правъ прѣзъ періодътъ въ който разсѣдителнитъ му сили начинатъ да развиватъ, първо небреженіе пада на паметътъ, туй щото ученикътъ като слъ старе да прѣдаде главитъ идеѣ на тогось, което изучава захваща да напуца реалитетъ, послѣ не зема подъ внимание дати и най-сетѣ, като изоставя и простепенитъ лица въ събитіята, доиде до тамъ, щото испуща упражненіето на паметъ-та до толкозъ, туй щото тѣ вече способна да послужи и за въ нуждитъ случаи. Но позитъ и прѣдоставата на добръ паметъ слъ такъвъ, щото отслабваніето ѣ става повече и повече за отслабване и на другитъ способности, отъ колкото за усиленіето на паметъ-та, по самото съществуване на тѣзи книги доказва че тѣзи, които слъ ги писали, като слъ знаели че тѣ не ще съществуватъ выжги, слъ написали тѣзи книги и тѣзи знанія, за които тѣ слъ писали, че ще бѣдѣтъ за голѣмъ ползъ, ако ги знаишъ, когото, разбира слъ, не можешъ достигна ипакъ освѣтъ ако

запомниши туй, което тѣ ти слъ оставили написано.

Отъ това що искашемы за паметъ-та, всякой видъ че паметъ-та не слъ служи толкозъ за да слъ добие оригиналностъ въ характерътъ, колкото да служи за да прѣнася познанията отъ единъ на другъ. И понеже човѣкъ самъ не може прѣстигнѣ никогда да изучи всичко отъ само себе си, то всякой може слъ убѣди, какво знаніе трѣба да занимаватъ паметъ-та и обработваніето ѣ въ теченіето на самоосъвършенствованіето му.

Туй що казахмы ний тука за паметъ-та не бѣше за друго освѣтъ за да напомнимъ само важностъта ѣ въ цѣлѣтъ за ученіето; а за начинатъ на обработваніето ѣ ний ще слъ повернемъ до пѣти и на друго мѣсто.

Като съберемъ сега на кратко всичко що слъ говорили за цѣлѣтъ и назначеніето на ученіето, ще видимъ че тѣ състои въ дисциплинираніето (стѣгваніето) на умътъ во всичкитъ му отрасли първо, и второ да му покажемъ гдѣ да намѣтва орудіята си, и какъ да слъ служи съ тѣхъ. Точното количество на знаніе което може и слъ намѣтва кога да е въ умѣтъ на ученика не е, та и не трѣба да е голѣмо. Човѣкъ бы го испразднилъ за частъ, както слъ испраздна една толумба, ако да не бѣше тя турена въ съпричастіе съ единъ неисчерпаемъ създъ, който папѣла пакъ цѣвѣтъ щолъ токо другата вода некое. И ако бы да извѣтра ищо отъ знаніето на единъ дѣйствителенъ ученикъ, както водата слъ испарява отъ повърхностъта на морето, то пакъ ще слъ завърне въ главитъ му съ единъ другъ начинъ, както морската вода слъ враца въ морето прѣзъ капалитъ на рѣкитъ.

Що мислятъ и що знаятъ Нѣмцитъ за Славенитъ.

“Около деветдесетъ милиона Славенъ живѣтъ въ разни страни на Европѣ.

Като испитуваме тѣлеснитъ и умственикъ физіогноміа, языкътъ, нравитъ и обичаитъ на всяко едно отъ славенитъ племена, намѣтваемъ голѣмъ прилика и единъ ипакъвъ цѣлокупенъ народенъ типъ. Но главнитъ пѣтъ на припоицѣтѣ тога дѣло е туй мажко да слъ намѣти колкото и най-древитъ му отечество. Всяко едно стебло отъ славянското семейство претендува за честъта че е спазило неизмѣнны най-древитъ елементи на славянскитъ. Но истината е че родоначалникътъ, който слъ е прѣселилъ съ първитъ Славяни въ Европѣ, съвѣтъ слъ е забравилъ и съмето му, умножено като пѣвецъ на морето, раздѣлило се е на много клонове и оставило слъ е на много страни.

На първитъ клонъ принадлежатъ Мало-Русинитъ, подраздѣлявани ипкога си на Поляне, Древляны, Деревляны и друг. Населаватъ поглавитъ страни на Днѣпръ, иматъ колоніи чакъ до Черно Море, обитаватъ край изворитъ на Пѣна по всичкитъ длѣнинѣ на Карпатскитъ гори и простиратъ слъ до Унгариѣ. Тѣхны погони слъ казуватъ Малорусіанъ-гѣ Казаки въ Украйинѣ. Понеже слъ раздѣленъ съ тѣхъ, първо като подданици, послѣ като тѣхны господари, заселъ слъ твърдъ много отъ языкътъ, отъ нравитъ и отъ животътъ нѣмъ. У благороднитъ нѣмъ слъ опазили и до сега татарскы имена. Прѣзъ Днѣпръ дошли слъ твърдъ рано въ съприкосовеніе съ Герцитъ и показаватъ на странитъ остатъци отъ древни Еллиенскы колоніи. Отъ Цариградъ слъ пріели Христіанскитъ вѣрѣ, и Малорусіанскы князеве много пѣтъ слъ си женили за германскы царскы дъщерии. Дѣло врѣме слъ были подданици на Полянитъ царѣ; а сега слъ подчинени на Великорусцитъ. Възлѣзватъ до 15, милиона.

Великорусцитъ слъ най-многоброитъ, които, като възлѣзватъ до 40,000,000, живѣтъ по край Окъ и горнитъ Волга, отъ дѣто по степенно слъ слъ распространени по всичкѣ стѣ-перѣ Азіѣ и Европѣ. Постоянно слъ слъ раз-

мѣсвали и тѣ слъ околнитъ си съсѣды Финны, Монголы и Турци, были слъ подчинени едно по друго на Азіатскитъ народы и по едно врѣме робували имъ слъ цѣлы три столѣтія. И до днесъ още попишатъ въ себе си Азіатскы елементи, като прибиратъ въ своитъ си народностъ много Финны и Татары. Всякой день слъ палаждатъ въ лѣвътъ на рускитъ благородны князеве Арменскы, Кавказскы, Черкесскы Калмыкы и Татары, а хилѣды частны лица отъ Азіѣ слъ прѣвѣрлятъ всякой день къмъ Великорусцитъ. Името, крѣвѣта, възрастѣтъ, нравитъ и гражданственостъта нѣмъ приближаватъ повече къмъ тѣзи на азіатскы-тѣ а на другитъ славенскы плетена. И тѣ слъ е ипакъ чудно ако Полянитъ, Чехитъ и другитъ западни Славенитъ считатъ Великорусцитъ като подумогомы Само Панаславиститъ затварятъ, тѣ да кажемъ, очю. Потомци на Великорусцитъ слъ великорусскитъ казаки по край Волга и Волжъ, които пакъ многообразно слъ слъ похлѣтили съ туземнитъ народы.

Бѣлорусцитъ които възлѣзватъ до 3,000,000 живѣтъ въ сѣверѣчѣето кѣсто слъ образува отъ Двинѣ и горнитъ Днѣпръ. Никогда не слъ играли първъ ролѣ, но едно по друго подчинявали слъ си на малорусцитъ, на великорусцитъ и на полянитъ, съ които слъ слъ раздѣлили, както и слъ литванцитъ. Нарѣчіето нѣмъ е сѣвѣшенъ отъ нарѣчіята на околнитъ народы.

Полянитъ живѣтъ въ странитъ оросѣванѣ отъ рѣкѣтъ Вислѣ, отъ изворитъ ѣ по Карпатскитъ планины чакъ до Балтійското море. Отъ тука слъ распространѣли силѣтъ и языкътъ си между Бѣлорусцитъ, Великорусцитъ, Малорусцитъ и Литванцитъ между които слъ съставляли колоніи отъ благороднитъ, сл. Тѣхны брой не надминува 9,300,000. Полянитъ отъ край си слъ давали и пріятельско и неприятельско съприкосовеніе съ Германцитъ, отъ които слъ пріели христіанскитъ вѣрѣ, цивилизаціѣтъ и много поселенія. Днесъ слъ подчинени на Германцитъ и на Великорусцитъ.

Чехитъ живѣтъ край изворитъ на Лабѣ, подраздѣлени на Бохемскы чехы, Меравцы и Словацы; съвѣдствуватъ съ Полянитъ съ които слъ сродни по племе и по языкъ. Възлѣзватъ до 7,000,000 и слъ подчинени на Нѣмското влѣніе повече отъ Полянитъ. Отъ Нѣмцитъ слъ пріели западно-католическитъ вѣрѣ, протестантѣтъ, цивилизаціѣтъ и поселеніѣтъ. Словацитъ по край Дунавъ слъ слъ подчинени на Маджаритъ съ които слъ слъ раздѣлили и особенно благороднитъ.

Вендитъ или Лѣвѣнитъ или Сѣрбитъ около 150,000; живѣтъ по край Шпрѣ и Елстеръ и слъ обиколени отъ всякъдъ отъ нѣмцы на които слъ и подчинени.

Виндитъ или Словенитъ въ Каринтіѣ, Краинѣ и Штиріѣ възлѣзватъ около 2,000,000. Отъ южнитъ Славенитъ слъ слъ най-ближни съсѣды на полянитъ съ които слъ слъ раздѣлили и отъ които слъ зели, вѣрѣ, цивилизаціѣтъ и благороднитъ. По языкъ и по племе тѣ слъ сродни съ Хрватитъ и Далматитъ, съ които принадлежатъ на Иллирійскитъ Славенитъ.

Хрватитъ при Драва и Савѣ възлѣзватъ до 1,000,000; тѣ слъ опазили почти Славенскитъ нравы и обичаи и слъ имали особенно царство.

Сѣрбитъ живѣтъ въ странитъ дѣто слъ стичатъ Драва, Сава и Дунавъ, и иматъ главенъ центръ Бѣлградъ. Тѣ слъ распространѣни до планинитъ на Иллиріѣ и до катоветъ на Адриатическото Море. Повече отъ всички други Славенитъ Сѣрбитъ слъ подраздѣлятъ на много малны народности, на Бошнацы, Ращцы, Далматцы, Моравцы, Черногорцы, и друг. които иматъ единъ языкъ и животъ и възлѣзватъ до 6,000,000.

Българитъ живѣтъ отъ дѣтѣ страны на Старѣ планина на сѣверъ до Дунавъ, на Югъ въ долинитъ на Македоніѣ и Тракий чакъ до прибрежіята на Егейското море. По языкъ и по племе иматъ сродство и съ сѣрбитъ и съ Русцитъ; за тога ги и турятъ едни съ първитъ, а други съ вторитъ. Възлѣзватъ до 4,000,000. Отъ хилѣды и по-вече години Славенитъ слъ были твърдъ близки съсѣды на Цариградъ, а туй съвѣдство е възимало не-сравнено по-вече влѣніе врѣтъ тѣхъ неже врѣтъ другитъ нѣмъ единоплеменины. Отъ герцитъ слъ зели и писмо и ученіе. Но за туй испослѣ пострадахъ отъ Турцитъ по-вече неже другитъ (?) Нѣмцитъ нѣмъ владѣтели про-свѣждахъ отъ Финно-татарско племе, отъ които разны елементи слъ слъ опазили и до сега у потомцитъ нѣмъ (?)

Който чува бѣлугваніята и гордотъ хвалорѣчіе на Славенитъ щѣ, по щѣ, ще му дойдѣтъ на умъ думѣтъ които бѣ отпразилъ ипкога си единъ Славенитъ посланикъ къмъ Маджарина княза Алама: “Ний Славенитъ слмы постои и спирати сътъ свирѣжъ, отъ политикъ или малко или нищо не разбирамы.” Не по-малко достойно за забвѣжаніе слъ вижда и призовката отъ Новгородскитъ Славенитъ къмъ прѣзъ-морскитъ Германцы Варягы, сѣрѣтъ Скандинавцы. “Нашето мѣсто е широко; по въ него нѣма никаква наредѣ, не слмы на единъ умъ за нищо, и всякога слъ прѣшпраты помежду си; елате вы чужденцы-тъ и земѣте властѣтъ надъ насъ.” Тѣзи политическы некаждѣрности ѣмъ подтѣврява всякой редъ отъ Славенскитъ Исторіѣ. Полянитъ слъ слѣспиха най-напрѣдъ и то отъ междоусобны войны; а Русцитъ и днесъ още призоваватъ въ Петербургъ нѣмцы дипломаты, нѣмцы политикы и нѣмцы генералы. Славенитъ никогда не слъ слъ показали народъ първообразенъ, изобрѣтателенъ и създателенъ, а още по-малко въ политикѣтъ и въ законодательството. А напротивъ отирай слъ показани слъ слъ лесно-обрацаемы, послушни, подражателны, като слъ пріели извѣтъ и отъ чужденцитъ всяко потикване въ религиѣтъ, въ правленіето и въ цивилизаціѣтъ. И тѣ слъ съвѣтъ всичкото нѣмъ врожденно дерзновение и личното нѣмъ юначество тѣ слъ были подчинявани подъ чуждо иго и по-често и по-падало отъ всяко друго европейско людетво. Когато Германцитъ съставяхъ голѣмъ Държавѣ подъ Карола Великаго, повечето отъ Славенитъ живѣяхъ като овчари и орачи въ републиканско безначаліе подъ начальницѣ паричани Жупани. Гражданско управленіе между южнитъ Славенитъ е устроилъ най-напрѣдъ Германцитъ Самост; по и при источнитъ Славенитъ първо Германцитъ, Варягитъ отъ Скандинавіѣ, съставихъ първѣтъ Русскѣ Държавѣ на който дадохъ германскы законы. Но трѣба да забвѣжимъ че не слѣдъ много южнитъ Славенитъ слъ подчинили на германското господство, а источнитъ едно по друго на Азіатското.

А на Гръкийтъ полуостровѣ малкитъ Славенскы Княжества, ипко ипкога слъ зели ипкоѣкъ европейскѣ важностъ, ни-то слъ слъ одържали на дълго врѣме, по по-корявали слъ слъ едно по друго на герцитъ, на Аваритъ, на Маджаритъ и най-послѣ на Турцитъ. Държавѣ силна и която е повече траѣла е была Полянската. Всичкитъ Славенитъ никогда не слъ съта-вляли единъ цѣлъ Държавѣ или държавно Сюзеніе, и всякога почти слъ слъ бѣлѣ-кали помежду си кога отъ само себе си, кога пакъ отъ чуждитъ подкладѣны.

Що казватъ чуждитъ за насъ.

Попытай, казва единъ Англичанинъ, който о живѣтъ доста врѣме между нѣмцы отъ Българскитъ населенія, попытай когото щещъ сели-нина единъ въпросъ. питаемъ, на което едно пѣтъ-шестъ годишно момче, отъ недѣлитъ училища би ти отговорилъ най-добръ и расправило подробно; а отъ този селянитъ ты ще чуешъ отговоръ съ койго пѣтъ много да слъ чудитъ и да окаявашъ и свѣщенството и народѣтъ въ Българіѣ.

Но лека дадемъ единъ разговоръ за при-мѣръ отъ койго може най-добръ да слъ разбере до кой степенъ е моралний упадокъ на горкитъ прости селенитъ; по прѣдѣ тога пакъ ще побѣрамы да кажемъ че има много ипкога ко-то ако бы помѣстили бы слъ чѣрвили за непри-стойностѣтъ нѣмъ: —

Попытай напр. кога да е колибарина было или селянина.

В. Колко Бога има?

Отъ. “Че кой звай, — ще бѣде първитъ

